

INLEIDING

Arbeidsrechtelijke Annotaties (ArA): 20 jaar

Corjo Jansen & Cees Loonstra

Toen de redactie van ArA ons vroeg een korte inleiding te schrijven bij het onderhavige jubileumnummer dat in het teken staat van het twintigjarig bestaan van ArA, moesten wij aan de woorden van Prediker (3:8-10) denken: 'Wat voor nut heeft een mens van zijn gezwoeg? Zwoegen is een trieste bezigheid die God aan de mensen heeft gegeven om zich mee te vermoeien. Maar Hij heeft het zó gemaakt, dat alles op zijn tijd goed is.'¹ Het verrichten van gedegen en fundamenteel academisch onderzoek is vaak een kwestie van zwoegen, maar soms is het resultaat van al dat gezwoeg goed, of 'in ieder geval op zijn tijd goed'. Dat ArA anno 2021 twintig jaar bestaat, stemt ons dus tot blijdschap. Hulde aan alle redacteuren en auteurs die in de afgelopen twintig jaar zulke mooie bijdragen voor ArA hebben geschreven en zo het blad in de vaart der volkeren hebben voortgestuwd.

Hoe is het tot de oprichting van het blad gekomen?

Wij, schrijvers van dit stukje, leerden elkaar in de jaren tachtig van de vorige eeuw aan de Leidse universiteit kennen. Wij werkten destijds bij de vakgroep Algemene en Inleidende vakken, waren vlak na elkaar (in 1987, in Utrecht) gepromoveerd en hebben nadien regelmatig gezamenlijk op het snijvlak van het arbeidsrecht en de rechtsgeschiedenis publicaties geschreven. Uit ons onderzoek naar diverse 'oude' tijdschriften op het terrein van het arbeidsrecht kwam naar voren dat zij alleen bijdragen publiceerden die op de 'actualiteit' waren gericht en beknopt waren. Bovendien moesten de schrijvers van deze bijdragen concrete aanbevelingen doen voor de rechtspraktijk. Het blad *Rechterlijke Beslissingen inzake de Wet op de Arbeids-overeenkomst* was een typisch voorbeeld van zo'n tijdschrift.² Ook de bladen die na de Tweede Wereldoorlog verschenen, *Arbeid* en *Sociaal Maandblad*, hadden eenzelfde insteek. Het redactiebeleid van de later verschenen tijdschriften *Nederlands Tijdschrift voor Sociaal Recht* (SR) en *Arbeidsrecht* was eveneens gebaseerd op het opnemen van wetenschappelijke artikelen die een praktische inslag en een zo beknopt mogelijke inhoud hadden. Een uitzondering op deze regel was het tijdschrift *Sociaal Maandblad Arbeid* (SMA), dat een fusie was van de hiervoor genoemde bladen *Sociaal Maandblad* en *Arbeid*. In SMA werden namelijk ook wetenschappelijke bijdragen opgenomen van een behoorlijke omvang, die niet specifiek gericht waren op voorlichting van de rechtspraktijk. Zij hadden een niet uitsluitend juridische/arbeidsrechtelijke inhoud. Het blad had namelijk ook als doelstelling het opnemen

- 1 Overigens is 'wij' eigenlijk een *pluralis majestatis*. Een van de schrijvers van deze inleiding is van katholieke huize. Voor hem is het Oude Testament niet een bron waaraan hij onmiddellijk denkt.
- 2 C. Jansen & C. Loonstra, Opstellen over de historische ontwikkeling van het arbeidsrecht (Bakelsreeks), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2013, p. 123 e.v.

van sociaalwetenschappelijke beschouwingen die betrekking hadden op de arbeidsverhoudingen en de arbeidsmarkt.

Het in 2008 verschenen *Tijdschrift voor Recht en Arbeid* (TRA), dat in de plaats is gekomen van SMA en SR, en het in datzelfde jaar uitgebrachte *Tijdschrift Arbeidsrechtpraktijk* (TAP) zijn juridische bladen die auteurs per bijdrage binden aan een maximum aantal woorden. De focus ligt op onderwerpen die actueel en praktisch zijn en die met name gericht zijn op het voorlichten van de rechtspraktijk. TRA en TAP verschijnen nog steeds. Dat geldt ook voor *Arbeidsrecht*.

Wij meenden op grond van deze – we geven het grif toe: misschien te – korte analyse dat er behoefte bestond aan een arbeidsrechtelijk tijdschrift dat (ook) ruimte bood aan breed opgezette beschouwingen over onderwerpen die niet direct de rechtspraktijk raakten. Een tijdschrift waarin ook plaats was voor juridische verhandelingen die het arbeidsrecht overstegen (dus interne rechtsvergelijking) of voor juridische artikelen waarin de externe rechtsvergelijking centraal stond. Vooral ook wilden wij ruimte creëren voor publicaties op het terrein van het Europese arbeidsrecht, een rechtsgebied dat lange tijd een ondergeschoven kindje is geweest. Het moest een tijdschrift worden dat per kwartaal verscheen en waarin per nummer naast één uitgebreide wetenschappelijke verhandeling enkele diepgravende annotaties werden opgenomen. Die annotaties behoefden niet per se betrekking te hebben op het laatst verschenen arrest van de Hoge Raad of het Hof van Justitie van de EU, maar konden juist ook een grondige bespreking bevatten van een niet echt recent arrest, naar aanleiding van hetgeen in de andere tijdschriften reeds eerder over het betreffende arrest was betoogd en verdedigd. De artikelen en annotaties zouden zo lang moeten zijn als nodig is om alle relevante aspecten aan de orde te stellen. *ArA* moest een soort *RM Themis* worden van het arbeidsrecht.

Het woord annotatie – dat bij sommige juristen in een kwaad daglicht is komen te staan – verwees naar onze mening juist naar een eerbiedwaardige juridische traditie: een juridisch commentaar dat de betekenis en de achtergronden van een uitspraak binnen het systeem van de wet en/of het recht plaatst en verbanden blootlegt met (niet-)juridische en Europese of internationale ontwikkelingen. De annotatie moest bovendien op de toekomst, op de wenselijke ontwikkeling van het arbeidsrecht gericht zijn. Wetenschappelijke behandeling van rechtspraak kon – zo dachten wij – een einde maken aan de vaak gehoorde klachten over een onwetenschappelijke rechtspraktijk en een onpraktische rechtswetenschap. Zo beschouwd kon de annotatie dus een volwaardige wetenschappelijke beschouwing opleveren.³ Dit plan legden wij in het jaar 2000 voor aan Wirt Soetenhorst, directeur/uitgever van Boom Juridische uitgevers (BJu). Wirt was (ook nu) direct enthousiast en aldus togen wij aan het werk voor de samenstelling van een redactie en van een redactieraad, vanzelfsprekend in samenspraak met de uitgever. Het resultaat van alle gepleegde inspanningen was het verschijnen van het eerste nummer van *ArA* in 2001. De eerste redactie bestond naast ons tweeën uit Leonard Verburg, Stefan Kuip en Wijnand Zondag (redactiesecretaris). Verburg is thans nog steeds lid van

3 Over annoteren: W. Zwolve & C. Jansen, *Publiciteit van jurisprudentie*, Deventer: Kluwer 2013, p. 200-202; L. Damen, *Van publiceren naar annoteren van bestuursrechtelijke jurisprudentie*: 100 jaar AB, in: 100 jaar AB, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 24 e.v.

de redactie. Hij torst als een ware Atlas de ideeënwereld van de ‘oorspronkelijke’ ArA-redactie op zijn schouders. Wijzelf hebben met ingang van 1 januari 2016 de redactie verlaten. Het was toen voor ons (de hoogste) tijd het stokje door te geven en om andere dingen te gaan doen of over te stappen naar een ander rechtsgebied. Het is een gelukkige gedachte geweest van de redactie – en geheel in de geest van de oprichting van ArA – om het jubileumnummer van het tijdschrift vanwege het twintigjarige bestaan te wijden aan een grondige bespreking en een nieuwe ‘herdoordenking’ van voor het arbeidsrecht belangrijke rechterlijke uitspraken: ‘mijlpaalarresten’. Alle uitspraken zijn dus eerder besproken in ArA, maar zij zijn van grote waarde gebleven voor de wetenschap van het arbeidsrecht en verdienen daarom de kritische blik van een ArA-redacteur. Een aantal uitspraken heeft – zoals wij graag zagen en zien – raakvlakken met de doorwerking van het Europese recht in of de betekenis van grondrechten voor het Nederlandse arbeids- en burgerlijk recht; een aantal ervan heeft zelfs de status van ‘klassieker’ verworven. De onderwerpen waarover zij gaan, zijn voor ArA ook ‘klassieke’ onderwerpen (zoals staking, mededinging en Europese richtlijnen). Moge het nummer een staalkaart zijn van vruchtbaar (rechtsvergelijkend en Europees rechtelijk) arbeidsrechtelijk onderzoek van de *longue durée*.